

Juryrapport Gerard Westhoff talendidactieprijs 2019¹

De Gerard Westhoff talendidactieprijs wordt sinds 2009 jaarlijks uitgereikt aan het beste eindonderzoek op het gebied van vreemdetalendidactiek, geschreven door studenten aan Nederlandse lerarenopleidingen. Er zijn twee categorieën: scripties geschreven aan een eerstegraads of een tweedegraads lerarenopleiding. De prijs wordt om het jaar toegekend aan één van deze categorieën. Studenten van de tweedegraads lerarenopleidingen aan hogescholen waren dit jaar aan de beurt.

De jury bestond uit Doris Abitzsch (vakdidactica Duits, Universiteit Utrecht), Karin Haan (vakdidactica Spaans, Hogeschool Utrecht) en Nienke Smit (vakdidactica Engels, Rijksuniversiteit Groningen).

De jury heeft elf inzendingen ontvangen verspreid over zes instellingen. Dit aantal is vergelijkbaar met eerdere edities van de prijs. Er waren zeven inzendingen Engels, drie Frans en één Spaans. Het valt op dat dit jaar geen inzending Duits was, terwijl in 2018 en in 2016 een scriptie Duits de prijs had gewonnen. Verder zijn er natuurlijk veel meer studenten Engels dan Frans en Spaans en ook de verhouding man - vrouw, 2 op 11, is een goede afspiegeling van de werkelijkheid in de lerarenopleidingen.

De jury was zeer tevreden over de kwaliteit van deze afstudeeronderzoeken. Deze inzendingen laten zien dat het praktijkonderzoek aan de hogescholen inmiddels een stevige basis heeft en dat de thema's aansluiten bij actuele vakdidactische vraagstukken. Het is veelzeggend dat alle scripties Frans over gespreksvaardigheid gingen, een bekende uitdaging in de klas. De scriptie Spaans had als thema woordenschatverwerving, net als een van de scripties Engels. Andere thema's waren interculturele competentie in tto, motivatie, uitspraakonderwijs, het werken met leergangen in de doeltaal en formatief toetsen bij schrijfvaardigheid. De jury was onder de indruk van alle inzendingen en heeft besloten om aan één daarvan de prijs toe te kennen. Het is een bijzonder innoverende scriptie met een zeer actueel thema, waaraan tot nu toe weinig aandacht is besteed. De auteur is Carlo Valsecchi, de titel is *Hide and Seek: Investigating inclusiveness in ESL textbook material and the teacher's role in implementing inclusive education*. De scriptiebegeleidster was Mili Gabrovsek.

Carlo is een Zwitserse student, die in Nederland de internationale variant van de opleiding Engels aan de Hogeschool van Amsterdam heeft gevolgd. Hij heeft stage gelopen op een brede scholengemeenschap in Amsterdam en daar les gegeven aan een 2 havo-klas. Voor zijn onderzoek heeft hij als thema inclusief onderwijs gekozen. Uit de literatuur wist hij dat leergangen weinig doen om bewustzijn te creëren rondom dit thema, en dat de rol van de docent hierbij cruciaal is. Hij heeft de leergang geanalyseerd die op zijn school gebruikt wordt op basis van een internationaal Unesco-framework voor inclusief onderwijs, vier docenten geïnterviewd over hoe ze de leergang gebruikten en over hun visie op en ervaring met inclusief onderwijs. Zijn conclusie is in lijn met bevindingen uit de algemene literatuur: er zijn heel weinig teksten of illustraties in de leergang die gaan over de samenleving in al zijn diversiteit en zo inclusief onderwijs bevorderen. De geïnterviewde docenten zeggen dat ze de leergang intensief gebruiken, en dat ze aanvullend materiaal vooral inzetten voor extra taaloefeningen. Deze situatie is de norm in het Nederlands onderwijs. De docenten hebben weliswaar een positieve houding tegenover inclusie, maar ze zijn niet zo bekend met het concept dat ze zich bewust zijn van de tekortkomingen van de leergang op dit gebied. Omdat de leergang veelal leidend is in taallessen, blijven op deze manier kansen onbenut om inclusiviteit een plek te geven en te integreren in het curriculum.

---

¹ Een verkorte versie van deze tekst is uitgesproken ter gelegenheid van de prijsuitreiking op de Landelijke Studiedag van Levende Talen op 1 november 2019.

De jury vindt het een indrukwekkende scriptie om meerdere redenen. Het onderwerp inclusief onderwijs en het creëren van bewustzijn rond beperkingen zouden in de 21e eeuw onderdeel moeten zijn van ieder curriculum. Deze scriptie is zowel een *eye-opener* als een *wake-up call* voor iedereen die verantwoordelijk is voor het vormgeven van passend onderwijs: docenten, schoolleiders, lerarenopleiders en educatieve uitgeverij. Het laat een *bias* in lesmaterialen en blinde vlekken zien en maakt ons bewuster van de kracht van impliciete, indirecte beïnvloeding in en door taal. Als alle verwijzingen naar mentale of fysieke beperkingen ontbreken, dan lijkt het alsof beperkingen in de klas en daarbuiten niet bestaan. In een wereld waar leerlingen (en niet alleen leerlingen) onder druk staan van perfecte modellen op social media, is bewustzijn dat dezelfde social media exclusiviteit en niet inclusiviteit creëren cruciaal. Als de sociale wereld van de school een afspiegeling is van de maatschappij, biedt de veilige sociale context van de school bij uitstek een plek waar leerlingen kunnen zien en ervaren dat iedereen erbij hoort en dat dat zichtbaar kan zijn in de leermaterialen. En zo kun je leerlingen helpen een gezonde kritische houding te ontwikkelen voor de situaties waarin weinig of geen sprake is van inclusie. Als taaldocenten zijn wij bij uitstek geëquipeerd om leerlingen taalbewustzijn bij te brengen: daaronder valt ook begrijpen dat taal machtsverhoudingen en vooroordelen in stand kan houden, door iets te benadrukken of juist door iets te verzwijgen. Carlo werpt zich met deze onderwerpskeuze als krachtig, genuanceerd en positief pleitbezorger op.

Het theoretisch kader van de scriptie van Carlo is helder gestructureerd en omvangrijk. Hij bespreekt een breed en gevarieerd scala aan internationale literatuur, inclusief relevant onderzoek. Het UNESCO-framework voor inclusief onderwijs verdient zeker meer bekendheid in de lerarenopleidingen en op scholen. De dataverzameling en -analyse zijn zorgvuldig en transparant uitgevoerd, de onderzoeksinstrumenten worden duidelijk beschreven en verantwoord. Er is een heldere relatie tussen inzichten opgedaan in de literatuurstudie en het zelf ontwikkelde codeerschema, dat gebruikt is om de leergang te analyseren. Dit getuigt niet alleen van een verfijnd begrip van de theorie, maar ook van het vermogen om deze theorie in praktische zin te operationaliseren. Ten slotte sluit deze scriptie af met concrete aanbevelingen voor de praktijk en inspirerende aanbevelingen waaruit blijkt dat Carlo de inzichten die hij heeft verkregen tijdens het onderzoeksproces al toepast in zijn eigen onderwijs.

De jury hoopt dat Carlo en anderen in de toekomst verder zullen gaan met dit onderwerp en heeft daarom enkele suggesties en wensen. Het zou heel interessant zijn om de methodiek toe te passen op andere leergangen en een bredere doelgroep van taaldocenten, om zo meer data te verzamelen. Daarnaast nodigt de jury Carlo uit om door te gaan met het ontwerpen van concreet lesmateriaal dat de sensibiliteit voor inclusiviteit kan helpen ontwikkelen, en daarover in een artikel voor LTM of LTT te publiceren, met aanbevelingen voor de praktijk. Carlo geeft een paar voorbeelden van activiteiten in zijn scriptie die zeer de moeite waard zijn om met een breder publiek te delen, zodat andere docenten hopelijk geïnspireerd raken om leerlingen verder te laten kijken dan het perspectief van de leergang,

De jury heeft tenslotte een boodschap. In de voorstellen van curriculum.nu wordt gesproken van taal als instrument voor grensoverschrijdende communicatie. Laten we niet vergeten dat het begrip “grens” niet alleen geografisch, maar vooral menselijk en sociaal ingevuld moet worden. Laten we vooral met trots uitdragen dat wij als taaldocenten leerlingen verbinden en sociale cohesie op school helpen bevorderen.